

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

LOIS LOWRY

Darul lui Jonas

Lois Lowry este o scriitoare americană, născută la 20 martie 1937, în Hawaii. A urmat cursurile Brown University și University of Southern Maine. A început să scrie în anii '70, îndeplinindu-și astfel un vis din copilărie. Este autoarea a peste 30 de cărți pentru copii și adolescenți, declarând că își măsoară succesul ca scriitoare prin capacitatea „de a-i ajuta pe adolescenți să-și răspundă la întrebările legate de viață, identitate și relații interpersonale”. Cunoscută pentru subiectele controversate abordate, Lowry este deținătoarea mai multor premii literare, dintre care amintim Newbery Medal, pentru *Darul lui Jonas (The Giver)* și *Number the Stars*. Cărțile sale au stârnit cele mai diverse reacții, de la introducerea lor în programa obligatorie, până la interzicerea în școli. Deși diferite ca stil și subiecte abordate, toate cărțile ei revin la tema relațiilor umane. În prezent, Lois Lowry locuiește în Cambridge, Massachusetts, unde continuă să scrie.

Paul Cox este un artist și ilustrator britanic, născut la Londra, în anul 1957. A studiat la Camberwell School of Art și Royal College of Art. După absolvire, a lucrat ca ilustrator freelancer, implicându-se în numeroase proiecte. A realizat ilustrații pentru volume de P. G. Wodehouse, J. K. Jerome, Kenneth Grahame etc. și a colaborat cu publicații precum *Daily Telegraph*, *The Sunday Times Magazine*, *Punch*, *The Times*, *Esquire* etc. Lucrările sale sunt expuse frecvent la galerii cunoscute din Londra.

Darul lui Jonas

Ilustrații
de Paul Cox

Traducere din engleză
de Radu Paraschivescu

Redactor: Lavinia Braniște, Iulia Pomagă
Tehnoredactor: Cornel Drăghia
Coperta: Alexandru Daș

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
LOWRY, LOIS

Darul lui Jonas / Lois Lowry; trad. de Radu Paraschivescu;
il. de Paul Cox. – București : Editura Arthur, 2013

ISBN 978-606-8044-46-0

I. Paraschivescu, Radu (trad.)
II. Cox, Paul (il.)

821.111(73)-31=135.1

Lois Lowry

The Giver

Text copyright © 1993 by Lois Lowry

Illustrations copyright © Paul Cox

Romanian edition published by arrangement with Houghton Mifflin
Harcourt Publishing Company through Agentia Literara Livia Stoia

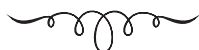
© **youngart**, 2013, pentru prezenta ediție

youngart este un imprint al Grupului Editorial Art

PENTRU TOȚI COPIII
CĂRORA LE ÎNCREDINȚĂM VIITORUL

INTRODUCERE

Când am început, cu aproape douăzeci de ani în urmă, să scriu ceea ce avea să fie în cele din urmă *Darul lui Jonas*, am crezut că scriu o carte de aventuri. Mă gândisem îndelung la conceptul de memorie și la felul cum ar arăta viețile noastre dacă ar exista o tehnologie care să le permită amintirilor să fie selective, în așa fel încât să ne putem descotorosi de cele care ne provoacă neplăceri. Era speculația de tip „ce-ar fi dacă...” din care se nasc adeseori cărțile de ficțiune.

La foarte puțin timp după publicarea cărții, am început să-mi dau seama de impactul pe care însăși premisa ei îl avea asupra unor oameni de vârste diferite, din domeniile diferite. Aceștia au început să-mi scrie – sau să scrie despre mine – aproape imediat. Și o fac în continuare, după atâta amar de ani.

Un bărbat care părăsise cultul religios în care fusese crescut mi-a spus că psihiatrul lui îi dăduse să citească *Darul lui Jonas*.

O femeie m-a informat că lui Iisus i-ar fi rușine de mine dac-ar afla că scrisesem o asemenea carte.

Respect pent

Un preot anglican le-a dăruit exemplare enoriașilor cu ocazia Crăciunului.

Pe o pagină de web a fost numită Anticristul.

Iar cartea a devenit cadoul *de rigueur* pentru sute de băieți înaintea ceremoniei de Bar Mitzvah.

Mi-au fost luate multe interviuri de către ziarști care-mi semnalau numărul tot mai mare de provocări cărora trebuia să le facă față *Darul lui Jonas* și n-am prea știut ce să spun. Îmi venea greu să-mi dau seama ce anume din carte stârnea o asemenea pasiune în rândul cititorilor.

Ca o ironie a sorții, cea care m-a lămurit până la urmă a fost o adolescentă, care mi-a scris recunoscătoare, mulțumindu-mi că scrisesem o carte despre adulții care au secrete față de tineri și că-i asigurasesm pe cititorii tineri că pot să plece din lumea aceea și să intre într-o alta, în care pot fi onești și liberi.

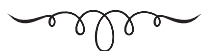
În ultimii ani, a existat un număr uimitor de romane distopice publicate pentru tineri. Majoritatea te pun pe gânduri și aproape toate sunt mult mai complexe decât a fost sau a încercat vreodată să fie *Darul lui Jonas*. Și-atunci de ce, în condițiile în care există atâtea opțiuni, cartea aceasta publicată demult continuă să-și farmece, să-și scandalizeze și să-și atragă cititorii?

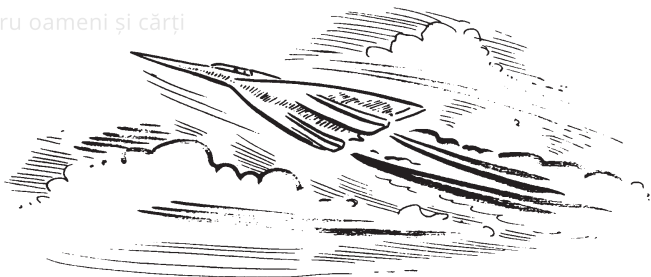
Motivul e că vorbește despre puterea pe care poate s-o aibă până și un copil de doisprezece ani: puterea de-a da în vileag ipocrizia oamenilor, de-a face țândări secretomania, de-a arunca o lumină asupra adevărului și de-a simți libertatea care i se-ntinde în jur.

Lois Lowry, 2011

DARUL LUI JONAS

CAPITOLUL 1

Decembrie bătea la ușă, iar Jonas începea să fie înfricoșat. Nu, nu era cuvântul potrivit, își zise el. „Înfricoșat“ se referea la sentimentul acela profund și dezgustător că stătea să se-ntâmpile ceva cumplit. Înfricoșat se simțise cu un an în urmă, când o aeronavă neidentificată zburase de două ori pe deasupra comunității. O văzuse de fiecare dată. Mijindu-și ochii spre cer, văzuse cum avionul zvelt, aproape fără contur din cauza vitezei mari, trecuse pe deasupra, iar după o secundă auzise vuietul care-l însoțea. Pe urmă încă o dată, o clipă mai târziu, din direcția opusă, același avion.

La început, fusese doar fascinat. Nu văzuse niciodată o aeronavă de la o distanță atât de mică, fiindcă regulamentul le interzicea Piloților să zboare pe deasupra comunității. Uneori, când avioanele de marfă aduceau provizii pe pista de aterizare de dincolo de râu, copiii mergeau cu bicicletele până la mal și asistau curioși la descărcare și apoi la decolarea care se făcea spre vest, întotdeauna departe de comunitate.

Respect pentru însă aeronava de anul trecut fusese altfel. Nu un avion de marfă masiv și pântecos, ci un aparat cu botul subțire și cu o carlingă pentru un singur pilot. Uitându-se neliștit în jur, Jonas văzuse că și alții – adulți și copii deopotrivă – se opriseră din ce făceau și așteptau derutați o explicație pentru înfricoșătorul episod.

Pe urmă, tuturor cetățenilor li se ordonase să intre în cea mai apropiată clădire și să rămână acolo. IMEDIAT, hârâise vocea răgușită în boxe. LĂSAȚI-VĂ BICICLETELE ACOLO UNDE SUNT.

Ascultător, Jonas își lăsase imediat bicicleta într-o rână pe cărarea din spatele locuinței familiei lui. Fugise înăuntru și rămăsese acolo de unul singur. Ambii părinți erau la muncă, iar sora lui mai mică, Lily, se afla la Centrul de Îngrijire a Copiilor, unde-și petrecea orele de după școală.

Uitându-se pe fereastra din față, Jonas nu văzuse picior de om: nici urmă de Măturătorii de Stradă, Lucrătorii de la Spații Verzi sau Furnizorii Alimentari care populau de obicei comunitatea la ora aceea din zi. Văzuse doar bicicletele abandonate ici și colo, într-o rână; roata îndreptată în sus a uneia dintre ele continua să se-nvârtă încet.

Atunci fusese înfricoșat. Felul cum propria comunitate aștepta în tăcere îi răscolise stomacul. Începuse să tremure.

Dar nu se întâmplase nimic. După câteva minute, boxele se treziseră din nou la viață, iar vocea – de data asta liniștitoare și mai puțin grăbită – explicase că un Pilot-în-Instruc-taj își citise greșit indicațiile de navigare și virase unde nu trebuia. Pilotul încercase cu disperare să se întoarcă înapoi să i se observe eroarea.

INUTIL DE SPUS, VA FI PUS PE LIBER, zisese vocea, după care se lăsase tăcerea. Mesajul final avea un ton ironic, ca și cum Vorbitorului i s-ar fi părut un lucru distractiv; chiar și Jonas zâmbise ușor, deși știa cât de dură fusese decla-

Respect rația. Punerea pe liber a unui contribuabil era o hotărâre fără întoarcere, o pedeapsă cumplită, o copleșitoare expresie a eșecului.

Chiar și copiii erau muștrați dacă foloseau expresia din vârful buzelor, la joacă, bătându-și joc de un coleg care nu prinsese o minge sau se poticnise în timpul unei curse. Jonas o făcuse o dată, țipase la prietenul lui cel mai bun: „Gata, Asher! Ești pus pe liber!“, când echipa lui pierduse un meci din cauza greșelii stângace a lui Asher. Fusesse luat deoparte de antrenor pentru o discuție scurtă și serioasă, își plecase capul de vinovăție și jenă, și-i ceruse iertare lui Asher după meci.

Acum, gândindu-se la sentimentul de frică în timp ce mergea cu bicicleta pe cărarea paralelă cu râul, își aminti momentul de teroare palpabilă, care-i răscolise stomacul, din ziua când avionul zburase pe deasupra lui. Ei bine, acum, când decembrie bătea la ușă, nu simțea același lucru. Căută cuvântul potrivit pentru sentimentul pe care-l încerca.

Jonas era foarte atent la exprimare. Nu ca prietenul lui, Asher, care vorbea prea repede și amesteca lucrurile, stâlcind cuvintele și expresiile până când deveneau aproape de nerecunoscut și, adeseori, foarte caraghioase.

Zâmbi amintindu-și de dimineața când Asher dăduse buzna în clasă, târziu ca de obicei, sosind cu răsuflarea tăiată chiar când se intona imnul de dimineață. După ce elevii se așezaseră la încheierea cântecului patriotic, Asher rămăsese în picioare ca să prezinte scuze în public, cum se cerea.

— Îmi cer iertare pentru că mi-am deranjat comunitatea școlară.

Asher recitase rapid formula standard de scuze, încercând să-și recapete răsuflarea. Învățătorul și clasa îi așteptaseră

Respect răbdători explicația. Toți elevii zâmbeau răutăcios, fiindcă îl auziseră deja pe Asher de multe ori spunând aceste cuvinte.

— Am plecat din timp de-acasă, dar când am trecut cu bicicleta pe lângă crescătorie, lucrătorii tocmai scoteau niște somoni. Cred că m-am rătăcit uitându-mă la ei. Îmi cer iertare colegilor, încheiase Asher, după care își netezi vestonul boțit și se așază.

— Îți acceptăm scuzele, Asher.

Elevii intonasera răspunsul standard într-un glas. Mulți își mușcau buzele ca să nu-i umfle râsul.

— Îți accept scuzele, Asher, spusese zâmbind Învățătorul. Și-ți mulțumesc fiindcă ne-ai mai dat o ocazie pentru o lecție de limbă. „Rătăcit“ e un adjectiv prea puternic când vorbești despre cum te-ai uitat la somoni.

Se întorsese și scrisese „rătăcit“ pe tablă. Alături trecuse „zăpăcit“.

Acum, apropiindu-se de casă, Jonas zâmbi când își aduse aminte. Gândindu-se în continuare, pe când își fixa bicicleta în suportul îngust de lângă ușă, își dădu seama că „înfricoșat“ nu era cuvântul potrivit pentru sentimentele lui, acum că se apropia luna decembrie. Era un adjectiv prea puternic.

Așteptase timp îndelungat acest decembrie special. Iar acum, că bătea la ușă, nu era înfricoșat, ci... nerăbdător, hotărî el. Era nerăbdător să vină odată. Și emoționat, desigur. Toți Unșpearii erau emoționați la gândul evenimentului care avea să se petreacă peste atât de puțină vreme.

Totuși, Jonas avu un mic tremur de neliniște când se gândi la ziua aceea, la ce-ar putea să se-ntâmple.

Temător, hotărî el. Așa sunt.